

VIKERKAA

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Uued küsimused :

Kes on lugenud „Kuningate võsu“, see üteln, mis meeldib temale Pablo'st ja mis mitte? **Kotkas.**

Milline läinud aasta „Vikerkaar“ kaanepilt värvilistest kaanepiltidest, (Vabaduspäeva „Vikerkaar“; ülestõusmisepüha „Vikerkaar“; noorte püha „Vikerkaar“; Soome-Ugri hariduskongressi „Vikerkaar“ ja jõulu „Vikerkaar“) meeldib sulle kõige rohkem.

Väinola laps.

Vastused palume saata hiljemalt 10. veebruariks „Vikerkaare“ toimetusele, Pikk tänn. 2, Tallinn. Toimetuse töö hõlbustamiseks palume vastused kirjutada lehe või postkaardi ühele küljele ühes autori varjumi-mega, kuna õige nimi ja aadress olgu tähendatud lehe teisele küljele.

Toimetus.

Vastus küsimusele nr. 10, läinud aasta „Vikerkaares“ nr. 47 :

Missugusel seisukohal asud sa kirjanduse ja eriti noorte-ajakirjanduse suhtes, ning missugused soovid oleksid sul sel alal? **Tuudispää.**

Olen noorte-ajakirjandusest huvitatud ja soovin, et see ühtelugu kasvaks. **Kalakuningas.**

Meil on olemas mitu eeskujulikku noorte ajakirja („Vikerkaar“, „Laste Rõõm“, „Noorte Punane Rist“), mille esimesil päevil asusid noored suure õhinaga kaastööle, kuid nüüd on selles märgata loidust. Seepärast on minu soov: asutagu uuesti tööle ja toetatagu meie noorte-ajakirjandust järjekindlalt oma kaastööga, — sellega toote kasu meie ajakirjanduse edenemisele.

Herby Nobody.

Kirjandus on tarvilik noorsoole ja soovisid sel alal oleks paljugi. Kuid parem olgem rahu selle kirjandusega, mida meil praegu on ja rõõmustagem, kui uut ja hääd juure saame. Iseäranis noorsugu olgu usin kirjutama, sest neist kujuneb tulev kirjanikkude põlv.

Rõõmula neid.

Ajakirjanduse suhtes on noortele praegusel ajal hästi vastu tulnud. Üks asi on siiski kahe silma vahele jäänud, nimelt noorte ajaleht, noorte oma häälekandja. Väike ajakirja ruum ei luba ajakirjas pikemaid kirjutusi avaldada, ja ei sünni ka igat kirjutust ajakirjas avaldada, mis aga siiski tarvilik oleks, — sellest hädast aitaks välja noorte ajaleht. Missugune siht oleks siis noorte ajalehel? Ette valmistada ajakirjaniku kvaldruvustega noori ajalehe kaastöolisteks, koondada noori nende ajalehe ümber, juhutada noori nende töös ja tegevuses, kaitsta noorte huvisid ning olla ühendavaks lüliks kõikide noorte ja noorte ja täiskasvanute vahel. Sisu oleks noorte-ajalehel noorte eale vastav, näit.: noorte juhtkirjad, kirjutused mitmesugustest noorte ühingutest ja nende tegevusest kodu- ja väljamaal, teaduslikud kirjutused, kohalikud ning siseriiklised teated (muidugi ainult noortest) jne. Noorte-ajalehe kaastöolisteks seisaksid esimesel kohal noored ise.

Tsin-Kin-Tsan.

Kiidan hääks noorte ajakirjanduse.

Eduard Bruhlin.

Kõige väärtuslikumaks kirjanduse hulgast pean reisi- ning loodusteaduslikke kirjeldusi. **Professor.**

Arvan, et luuletused, eriti rahvaluule, on noorte äratajad, ja soovin et neid „Vikerkaares“ palju oleks.

Põhjala.

Meie kirjandus sammub alles täienemistrada, ja on seepärast raske asuda kindlale seisukohale selles suhtes, kuid siiski on meie uueaja kirjanikelt ilmunud juba kaunis väärtuslikke töid.

Noorte-ajakirjandus on — minu arvates — meil Eestis veel pisut puudulik. Peaks noori juhtima enam loodusesse ja õpetama tundma oma ümbrust, jättes tagaplaanile vähehõlpsad naljad.

Amor Briold.

Leian, et noorte-ajakirjandus on väga tarvilik selleks, et noortes äratada huvi lugemise ja üldse vaimliste küsimuste kohta, ja teiseks, et ka noortele endile võimalust anda omavaheliseks mõttevahetuseks ja oma mõtete väljendamiseks.

Soovin, et noored elavamalt toetaksid oma ajakirjandust nii aineliselt kui vaimliselt, ja maiustuste ostmise asemel parem mõne noorte-ajakirja („Vikerkaar“, „Kevadik“ j. t.) endale telliksid. **Heia Fajrero.**

Ma ei ole palju noorte-ajakirju lugenud, mida ma lugenud olen, neis sooviksin rohkem noorte oma töid näha.

Kõikuvad mõtted.

Mina soovin, et iga aasta lõpul väljja antaks raamat, kus oleks täielik ülevaade tolle aasta kirjanduse üle ja kus oleks tervikuna kõik toffel aastal ilmunud luuletused ja teosed ühes autori elulookirjelduste ja piltidega.

Noorte-ajakirjanduses näeksin ma häämeelil rohkem noorte töid ja noorte eneste arvustusi ilmunud raamatute üle.

Karl Oja.

Ajakirjanduses peegeldub kogu inimelu, selle läbi võime õppida kasulikult, otstarbekohaselt ja vankumata elama.

Mina sooviksin, et iga inimene oma küsiv-kahtlevaid mõtteid noorte-ajakirjanduses avaldaks, mille tõttu viimases ka rohkem mitmekülgisust esinduks.

Juh. Suvilumi.

Sooviksin, et hääd kirjandust, eriti noorte-ajakirjandust, rohkem loetaks, ja et me, noored, ise ses mõttes kultuuriliselt edeneksime, et hakkaksime rohkem rõhku panema vaimliste huvide rahuldamisele. On aeg püüda tõsisemalt hariduse poole. Meie vennasrahvas, soomlased, on meist kultuuriliselt ees, sest et nemad enam hindavad hääd kirjandust ja Soome noored ja vanad linnades ja küladest palju rohkem loevad. Hääd ajakiri võetaks rahva poolt elava huviga vastu, ja ajakirjanduse tellimiseks kulutatud raha ei loeta raisatuks, vaid on nii hästi linna- kui maarahvale auasjaks ja uhkuseks. Mis igapäevane leib kehale, seda on kirjandus vaimule. Nii kaua kui Eesti noored loevad tähtsamaks hoolitseda oma keha eest rohkem kui oma vaimu eest, ei suuda nad tõusta teiste kultuurrahvaste kõrgusele.

Vikerkaarlased, tehkem endile ülesandeks õhutada Eesti rahvast, eriti meie noori, hääd kirjanduse ja noorte-ajakirjade lugemisele! Võib olla jõuaksime mõndagi saavutada sel alal ja nõnda omal viisil kasulikud olla oma rahvale.

Matkaja.

Noorte-ajakirjandus on kaunis asi. Ta on kui päike keset pimedat ööd, kui allikas, kus noored teaduse järele janunevad hinged võivad kustutada oma janu. Avades noortele väravad kaugeesse maadesse ja noorte silmad kodumaa väärtusile, jutustab ta meile vendlusest, isamaalusest, vahvusest, julgusest, looduse ilust ja kaugele noorte sõprade elust ning tegevusest.

Vahest nii tõsine ja õpetlik, vahest nii muinasjutuline, täis noorusjõudu ja elurõõmu, on ta noortele parimaks sõbraks.

Edenegu noorte kirjandus ikka kaunimaks ja väärtuslikumaks! Koondugu noorte ühendatud pere selle ümber, kasvades ja kosudes tugevaks, ja sammudes täis noorustuld elule vastu!

Põhjala kasvandik.

Nr. 3.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp. * Tegev toimetaja: J. Neggo-Võsalo.
Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

1925.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk t. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kl. 1—2.
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.
Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk. Üksiknumber 15 mk.

ANTONIO ALLEGRI CORREGIO.

J. N.-V.

Vähe teab jutustada kunsti ajalugu Itaalia „kuld-aegjärku“ suurlendelise kunstniku Corregio eluloost. Alljärgnev jutuke on üks versioon ta mineviku varju kadunud teadmata isiklikust elust. Palju temas tõtt, palju luulet — pole kindlasti teada, kuna faktiks jääb kunstniku põlvnemine Corregiost, linnast, mille nime ta päris. Teadmatuks on jäänud kuulsa meistri sünniaeg, olgugi, et Vasari, Itaalia kunstihisoorik — määrab ta surmapäeva 5. märtsile 1534, nimetades teda neljakümneaastaseks. Corregio onu Lorenzo oli maalikunstnik ja nähtavasti ta esimene õpetaja, kuna ta kõige mõjuvamaks edendajaks oli rikka Corregio hertsogi abikaasa Veronica da Gambara, üks oma aegjärku haritumaid naisi. Oma kõrge kaitsjanna kaudu pääsis Corregio alles noormehega Ferrara hertsoginna Isabella d'Este hoovi ringkonda, kuhu koondusid tolle aja kuulsamad kunstnikud ja poeedid ning renessansiaja juhtide parimad kunstiteosed Leonardo da Vinci omadega eesotsas.

Viimase aja biograafid eitavad arvamist, nagu oleks Corregio põlvnenud vaesemaist kihtidest.

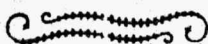
Olgu kuidas on, mis tunnistust annavad temast kui kunstnikust, mis kõnelevad elaval keelel ja kustumata veendumusega, need on ta teosed. Selle järele teame, et Corregio oli neist inimesist, kes asus elu päikesepoolle, olgu ta vaene olnud või rikas. Kunstnik, kes pistis oma pintsi aiva päikesekulda ja lõi lõuendile kujusid täis helget seesmist sära ja jumalikku elurõõmu. Me tunneme kõigis Corregio töis meelte rõõmsat tuksumist,

ilu kergelt graatsiat, elurõõmu ülistamist. Julge käega lõi ta Itaalia kunstisse uue voolu, mis ulatas ette oma kaasaegsetest kahe aastasaja võrra.

Kunstiajaloolane Aleksander Benua ütleb temast: Corregio on XVIII aastasaja inimene, ei XVI, ta pole renessansiaja itaallane, pigem prantslane viimaste Bourbonide aegjargust: alati elurõõmus, õnnekiillane, hõljub ta meel nagu jumalus maise maailma üle, ja nagu jumalus on ta naeratav, helde, kuninglik. — Olles 10 aastat noorem Raffaelist ja 20 a. — Michel Angelost, vallutavad ta hinge sootuks teised tundmused ja aated kui nende kahe mainitud geeniusi omad.

Corregio uuele voolule valgus järele viimati kogu kunsti elu. Tema mõjul muutus kiriku arhitektuurigi. Kuid ka Benua ei salga „võluva kunstniku“ suure ilu nõiduvust, ta teoste charm, valguse isesugust helgust, võitmata vabadust, ta liinide ja vormide jumalikke rütmi.

Corregio, olles valguse maali, andis isegi oma madonnadele ja pühadele piltele, nagu ta „Püha õõ“ (vaata „Vikerkaar“ jõulunr. kunstikaasanne), peaaegu maise õnne maitsmise ja mõistmise eelduse ja võimise ilme. Ja võib olla, et nimelt seepärast on ta kujud meile nii inimlikult lähedased ja omased. Võib olla, pole see siiski „pühaduse altarite profaneerimine“, nagu seda arvab A. Benua, vaid suure ja sügava igavese elumõiste jaatamine, — hümn paljupõlatud kaunile maisele, ühtaegu jumalikule elule.

PRINTSESS JA PAGARIPOISS.

Üks versioon Corregio eluloost.

Oli päikesepaisteline aprillikuu pühapäev. Väikeses Itaalia linnakeses Corregios olid kõik majad pidu-ehetes. — Ghiberto, Corregio hertsog, ootas oma kauni mõrjsja Veronica da Gambara sissesõitu, kes oli kuulsa Itaalia vürstisoo kaunim võsu.

Näis, nagu oleks looduskil end selleks puhuks pidurüüsse pannud. Sügavsinisel taevavõlvil hõljusid õrnvalged pilvakesed, puude ja põõsaste tumedast haljustest eraldusid mitmevärvilised õied, lendlesid õitel kirjutivulised liblikad ja väikesed, lõbusad kolibriid, mõned puud olid üleni valgeis õites ja näisid ise mõrjsjatena. — Kuna Ghiberto oli rahvast armastatud, võttis kogu linnarahvas osa tema rõõmust, isegi väljastpoolt oli linna tulnud pidulisi ja need kõik liikusid nüüd kirjades salkades, rõõmsasti lobisedes ja naerdes linna tänavail ja platsidel. Ja ilus oli see! Neidudel ja naistel seljas rõõmsavärvilised piduriided, tumedates juustes roosid — tumepunasest kuni kahvatu-kollaseni, kuidas keegi arvas omale kõige paremini passivat, lapsed suurte lillekimpude ja õitsvate okstega, et mõrjsjapaari sissesõidul nende teele õisi puistata, mehed nii tugevad ja mehised, puuvilja- ja maiustustemüüjad, rändajad näitlejad, moosekandid ja veiderdajad — kõik rõõmsas pidutujus, siin ja sääl heliseb laul ja kõriseb kastanjett, keerlevad tantsijad, ja üle kõige valab soojust ja valgust lõunamaapäike.

Emalt, linnavärava poolt kuuldus hüüd: „Tulevad!“ — ja tihe rahvahulk valgus kahele poole tänavate ääre, sääl seisma jäädes liikumatu seinana, keskele vabaks jättes läbipääsutee. Väkkusid eelkäijate sõjameeste haljad piigid, nende järel ehitud tõllas noor mõrjsja, tõlla ümber punastes ülikondades saatjad-ratsanikud. Ja nagu mingi märguandmise pääle lehvisid inimhulga pääde kohal rätikud ja kübarad, kõlas tuhandetest suudest tervitushüüdig tulevasele valitsejannale, kes oma lahke naeratusega ja armsusega oli korraga võitnud kõikide südamed.

Rõõmsa hulga seas oli üks, kes ei lehvitanud mütsi ega hüüdnud teistega kaasa, vaid seisis nagu tarretuses ja vahtis üksisilmi armsa olevuse pääle tõllas, nagu näeks ta ilmutust teisest maailmast. See oli väheldase kasvuga, lihavavõitu pagaripoiss ligidalt külast, umbes neljateistkümneme-aastane Antonio Allegri. Kui mõrjsjatõld oli mööda sõitnud ja rahvahulk kogus turuplatsile, kus ilutsemine edasi kestis, ei läinud Antonio teistega kaasa, vaid ruttas koju, heitis õues murule pikali ja süvenes mõtteisse. Teda ei seganud keegi, sest täna oli kõigil pidupäev. Muist kodustest olid veel linna jäänud pidutsema, teised olid läinud küla piduplatsile, kus rõõmsate vilede ja tamburiini helide saatel tantsu löödi. Õhtul tuli koju ta õde Katariina mõne sõbrannaga, kes tahtsid aiast noppida värskeid roose. Nad imestasid väga, leides Antonio kodust. „Mis siis see peab tähendama, Antonio? Oled sa haige, et sa ei tule tantsima ilusa Veronica auks? Või laiskled sa?“ küsis õde.

„Ei, ma pole haige, ka ei laiskle ma, nüüd olen oma tööga valmis ja tulen tantsima. Selle pildi aga, mille praegu tegin, tahan anda meie noorele hertsoginnale tervituseks.“ Nende sõnadega tõusis Antonio murult ja tahtis maija minna, et pilti tuppa viia. „Näita ometi mullegi pilti, kallis vend“, palus Katariina ja poiss ulatas õele väikese sõejoonistuse. Siinkohal ei saa tähendamata jätta, et Katariina oma venda väga armastas ja õieti uhke oli tema üle, sest keegi ei osanud nii kenasid pilte joonistada kui Antonio. „Ah, kui kena! Sa lubad ju ometi, et selle kaasa võtan ja Marialegi näitan?“ Antonio ei oleks seda küll häämeelega lubanud, aga õde vaatas talle nii paluvalt silma, et ta ikuidagi keelduda ei saanud, päälegi kus Katariina tahtis pilti näidata Mariale, kellest Antonio väga lugu pidas. Katariina jooksis minema, Antonio vaatas talle järele ja ohkas: talle tuli meele, et munk, kes oli neid õpetanud ja kes oli näinud tema pilte, oli ütelnud, tal olevat andi joonistamiseks ja soovitanud selle väljaarendamiseks tõsiselt tööle hakata. Antonio teadis, et selleks oli tarvis palju raha, mida tal aga ei olnud, ja sellepärast ohkas ta.

Sõbrannade juure jõudes näitas Katariina pilti müldugi mitte ainult Mariale, vaid ka teistele. Imestasid kõik: et küll see Antonio on aga meister, kui ruttu see tema käes läheb ja kui kenasti see välja tuleb. Pilt kujutas nimelt printsess Veronica da Gambarat pulmatõllas, selle ümber ingliparv puistamas ta teele lilli ja ulatamas talle puuvilja. Ehk pilt küll suurem polnud kahest kõrvutipandud lahtisest käest, oli iga joon temas siiski nii selge, et printsess Veronica da Gambara südameid võitv naeratus võitis talle siingi uusi poolehoidjaid, kuna nad imestusega küsisid, kas ta ikka tõesti on nii ilus või on Antonio liialdanud. Nii rändas pilt käest kätte, kuni jõudis kellegi pidul viibiva neiu kätte, kelle vend oli hertsogi sõjameeste hulgas. Ta jooksis pilti näitama vennale, see omakorda näitas seda oma ülemusele ja nii jõudis pilt veel samal õhtul printsessi enese kätte. Nagu kõik selleaegsed Itaalia vürstid ja õpetlased, nii ka printsess, oli suuresti huvitatud kunstist ja teadusest ning laskis moore meistri jalamaid lossi kutsuda.

Antonio oli parajasti ametis leivakastmisega, kui käskjalg tuli, et teda lossi viia. Ei antud talle niigi palju aega, et oleks jõudnud oma ülikonda korraldada. Seistes lossis ootesaalis, langes ta pilk suure peeglisse, silmates sääl oma kohmakat kuju jahutolmuga kaetud riie-tes, tahtis ta plehku panna, aga juba avanes üks ja teda lükati edasi järgmisesse toredasse saali. Silmi tõstes nägi ta sääl seisvat ilusa printsessi, kes, käes hoides tema sõejoonistust, talle vastu astus ja kena kingituse eest teda sõbralikult tänas. Kui Antonio kuulis, et see inglisarnane olevus temaga nii lahkesti räägib, sai ta päris julgeks, ta unustas isegi oma jahutolmused riided ja leivaastjad kodus, ta silmad löid särama nagu hommikul, kui ta pidurongi oli silmitsenud, ja ta kuulas suurima hurvitusega, kui printsess talle jutustas Mantua

kunstnikust Andrea de Mantegnan'ist ja veel kuulsama Milano meistri Leonardo da Vinci kunstitöödest. Antonio sai sellest nii vaimustatud, et kõike muud maailmas unustades hüüdis:

„Minugi unistus on kord saada suureks kunstnikuks!“ Printsess Veronica naeratas, naeratasid ka kõik juuresolijad, printsess aga lausus: „Ja mina tahan teha, mis võimalik, et sinu unistus täide läheks!“

Ja ta pidas sõna. Sellest päevast pääle oli ta pagar Allegro poja Antonio hääsoovilik sõbranna ja kaitsja, ta pani ka pagari uskuma, et Antoniost ikka tõesti midagi paremat peab saama kui lihtne pagar. Ei ole teada, kes olid noore Antonio õpetajad, arvatakse aga, et ta õppis ja harjutas iseseisvalt.

Kolm aastat hiljem pääsis lahti Itaalias küllgehakkav haigus, „must surm“, nagu seda nimetati, hertsog perekonnaga põgenes Corregiost, kus haigus iseäranis hooaga möllas, Mantuassee, Antonioot kaasa võttes. See oli tähtis pöördepunkt Antonio elus. Mantuas nägi ta maailmakuulsale meistri Mantegnan'i freskomaale, neid uuris ta siis põhjalikult ja õppis neist arvamata palju.

Varsi oli tal ka võimalus proovida oma võimisi suurema töö juures. Parma linnas, mõne penikoorma kaugusel Antonio kodulinnast, asus oma rikkuse poolest kuulus San Paolo nunnaklooster. Selle kloostri eestseisjanna donna Giovanna oli hertsoginna Veronica hää sõbranna ja väga kunstiharmastaja inimene, ta tahtis kloostri-saali seintele maalida pildid selleaja kunstinoüete kohaselt.

Oles kuulnud Veronicalt noorest kunstnikust, usaldas ta sellele suure töö. Esimene kokkupuutumine Antonio Allegroga jättis donna Giovannale koguni halva mulje, ta ei saanud kuidagi omale ette kujutada, et see kohmetu ja arg noormees võiks sarnase tööga hakkama saada ja juba kahetses ta, et oli nii kergeusklikult töö lubanud anda hertsoginna Veronica kaitsealusele. Kui

noormees oli paar päeva töötanud ja donna Giovanna ühes kloostri pihtisaga läks vaatama, kuidas töö edeneb, löi ta inimestes käed kokku ja hüüdis: „Tõesti üle Itaalia

saab kuulsaks see noormees!“

San Paolo kloostri freskomaalid äratasid üldist tähelepanu ja noorele meistriile pakuti ikka uusi ja suuremaid töid. Ta kaunistas freskomaalidega evangelist Johannese kiriku seinad Parmas, selle järele sama linna toomkiriku. Kogu Itaalia rikkad ja suursugused hakkasid üksteise õhinal omandama Corregio töid (selleaegseid meistrid nimetati enamasti nende kodulinna järele), neist makseti hiiglasummasid ja kui raha ei aidanud, tarvitati kavalust, isegi röövimisi pandi toime, et aga omada mõnda Corregio pilti. Näituseks tema tuntud maal „Püha öö“ sai õige iseäralikul viisil Modena hertsogi omanduseks. Kuna väikese Corregio linnakese elanikud, kellele see pilt kuulus, nõus ei olnud mingi hinna eest pilti hertsogile müü-

Corregio. „Päev.“ Parma pinakoteegis.

ma, palkas see röövlisalga ja ühel hommikul hämaruses viisid need linnast väevõimuga ära kalli pildi. Selle järele rändas pilt ühe omaniku käest teise kätte, kuni selle omandas Saksi valitsev vürst August Vägev, kuma see tänapäev ripub Dresdeni kunstigaleriis Raffaeli maailmakuulsale pildile „Sixtini madonna“ kõrval.

Pea sarnane on ka Corregio teise pildile „Püha Hieronymuse madonna“ saatuse.

Mõnede aastate kestel rippus see samanimelises kirikus, kuni ta säält viidi kindlarnasse kohta, nimelt Parma doomkirikusse, mida päeval ja öösel vahid valvasid. Aga vahid olid jõuetud vastu panema Napoleon Bonaparte'i väehulkadele, need vallutasid linna ja muu sõjasaagi hulgas viidi ka tähendatud pilt Pariisi. Pärast saadi see siiski tagasi ja pandi jälle üles Parma doomkirikusse, kus ta teatavasti praegugi ripub.

Veel mõnigi Corregio pilt on niivõisi maailmas rännanud, neid leidub Austrias, Saksa- ja Prantsusmaal, His-

paanias, Venemaal, kõige rohkem aga siiski Itaalia kunstikogudes. Corregio töid tuntakse kogu maailmas, ise pole ta aga eluajal oma väikesest kodulinnast kaugemale reisinud kui ainult Mantuasse ja Parmasse. Kuulus ning rikkaste ja vägevate lahkus ja hääsoovlikkus ei pannud tal pääd pööritama, ta jäi lihtsaks ja otsekoheseks töönimeseks eluotsani. Oieti õnnelik ja rahul oli ta, kui pärast päevatööd viibis omaste ja õe Katariina laste seltsis, keda ta tihti tarvitas oma maalidel inglite modelleks.

Renässansi hiilgeaeg jõudis Corregio eluajal oma

haripunktile, tema aga nagu ei hoolinud sest suuremat ja ei käinudki vaatamas Giotto, Michel Angelo ja Andrea del Sarto hiiglatöid Firenze, Tiziani ja Tintoretto teoseid Veneetsias ja Raffaeli kuulsamaid maale Roomas. Ta oli omal alal täiesti kindel, ei tarvitsenud otsida ergutust ega eeskujut teistelt. Oma värvidesegamisviisis püüdis ta tabada koidu- ja ehapuna toone, lõunapäikese rõõmsat valgust ja tähtselge öötaeva sügavat sina. — Välja arvatud eelpoolnimetatud lühikesed reisirid, elas ta oma isamaajas kodukülas, kus ta ka suri neljakümne aasta vanaduses.

Corregio. „Madonna püha Franciskusega.“ Dresdener pildigalleriis.

NOORED ÕPPURID MITMEST ILMAKAAREST.

E. V. Berté järele Prantsuse keelest Ally V.

Ants — noor eskimo.

III.

Kannatan nälga. Meteki ootamatu ilmumine.

Liikusin väga aeglaselt edasi. Möödus hulk aega, kuid kaugetele ei jõudnud. Valu kehas läks suuremaks ja tee oli halb.

Pimenes — oli tarvis ööaset otsida. Paik, kus viibisin, oli ümbritsetud lagedate kaljude ja jäämägedega. Talvel oli säääl hää käta, aga nüüd kevadel sula ilmade tõttu oli lumi pehme ja iga sammu pääl võis sügavasse lumme vajuda. Mul ei jäänud muud üle kui otsida mägedes mõnda õõnsust, kus võiks varju leida äkiliste tuiskude ehk allaveerevate kivide eest. Leiduski varsi õõnsus, mis sarnanes karukoopale ja kaunis mugav näis olevat.

Asusin koopasse. Et kõht tühi oli, söin kaks parti toorelt ära, kuna ülejäänud ära peitsin ja lumega kinui katsin ning siis heitsin magama.

Nii kui arvasin, oli öösel kõva külm. Esialgul ei saanud kuidagi uinuda, sest magada tuli külmadel kividel poolmärgade riidetega, kuna kõik liikmed valutasi. Lõpuks sai väsimus võidu ja ma uinusin...

Hommikul, kui ärkasin, oli päike juba kõrgel. Tundsin end kaunis kosununa, ka keha ei valutanud enam. Oleksin veel mõne tunni maganud, aga tühi kõht, mu suurim vaenlane, sundis mind üles tõusma.

Halgutades läksin oma toidutagavara otsima, ent mülline oli viha ja meeleheide, kui ma midagi enam ei leidnud. Kõik oli kadunud! Keegi oli öösel kõik mu tagavara ära varastanud.

Lumel olid värsked jäljed. Mõistsin kohe, et vargad olid rebased. Tundes pardi lõhna, tulid ja viisid kõik minema. Hää seegi, et tulid ainult rebased, oleks tulnud jääkarud, poleks need üksi partidega leppinud, vaid ka mu enda ära murdnud.

Nüüd ootas mind näljasurm, kõige hirmsam pün, mis endale kunagi ette kujutada võis. Otsisin veel kord kogu ümbruse läbi, lootes siiski veel midagi leida, kuid kõik oli asjata. Hirmuga mõtlesin, et tervel päeval midagi pole süüa, niisama järgmisel ja kolmandal päeval — ning siis tuleb piimarikas surm.

Mis teha? Igatsesin omaste juure tagasi, nälg surus maha hirmu, ning ma ei kartnud enam nuhtlust.

Siiski lootsin esialgul veel mõne aja vastu pidada ja mere poole rännata, et mõnda kala ehk lindu püüda. Nälg oli nõnda suur, et lund söin. Võtsin ühes võrgu ja murtud kepi ning sammusin mere poole.

Meel oli kurb, kõht oli tühi ning jalad komistasid nõrkusest. Suure vaevaga jõudsin viimaks merekaldale. Ümberkaudsed kaljud otse kihisesid partest ja mitmesugustest veelindudest. Ehk küll hoolega linde jälgisin, ei läinud mul korda ainustki kinni püüda. Otsisin ka kõik pesad läbi, kuid asjata, — kõik olid tühjad ning kalapiiugi pääle polnud mõtetki, sest meri oli paksu jääga kaetud.

Aeg möödus pikkamisi. Väsinud, ärakurnatud, olin meelheitmas ning istusin kalju jalale puhkama. Minu ees kerkis piiritu lagendik, kaetud lumega, mis pimestavalt sätenas päikese paistel. Kaljudelt rippusid jääpurikad, mis virvendasid imeilusates vikerkaarevärvides, ning päikesest sulatatuna vulisesid ojakesed. Istusin kaua nõnda ja silmitsesin laia lagendikku, kui äkki silmapiirile kerkis mingi kogu, milles ära tundsin saani, mida vedasid koerad. Mulle paistis, et saan söötis minu endisest asupaigast otse minu poole. Koerad jooksid kõigest jõust.

Oleks see eile juhtunud, oleksin silmapilk ära jooksnud, aga pääle läbielatud vaeva olin täiesti ükskõikne, päälegi olin näljast nõrkemas ja jalad ei kannud enam. Silmitsesin saani, mis ikka rohkem ligines ja lõpuks nägin koeri, ning — oh imet, tundsin nendes oma vanu sõpru, kelle järele ammu juba igatsesin ning keda jälle näha enam ei lootnud. Kogus, kes saanis istus, tundsin ära Meteki ning ei ehmunud sugugi. Võimalik, et ta ei jõudnud minu tagasitulekut ära oodata ning sõitis mulle järele.

Metek, silmates mind, keeris kohe minu asupaiga poole, kus istusin. Tõusin püsti ning ootasin, mis saab. Kui vana eskimo juba üsna minu ligi jõudis, tõusis minus mõte, et ta mind silmapilk piitsaga lööb, millega koeri juhtis. Need piitsad tehakse meil merilõvi nahast ning nad on kolmkümmend jalga pikad. Kuid eksisin. Koerad, kes kiirest sõidust otse aurasid, peatusid ning mind ära tundes hakkasid rõõmsasti haukuma. Metek astus saanist välja, ligines mulle ja vaatas mulle läbitungiva pilguga otsa. Hirmsast näljast piinatuna suutsin vaid hüüda:

„Süüia tahan!“

Vaikides võttis ta seljakotist tüki hülgeliha ja andis mulle. Kahmasin liha ja hakkasin näljase looma ahnusega seda alla neelama, ilma vähematki tähelepanu koertele heitmata, kes, soovides jagada minuga, minust

Enda toitmisega ametis olles jälgisin Meteki toimingut. Tema töö kordaminek lubas loota, et ta minu vastu muutub järeleandlikumaks. Oleksin teadnud, et asja nii kergesti saab parandada, poleks end nii palju piinanud.

Eskimo ratsanik põhjapödral, Aljaskas.

silmi ei pöörnud. Vahepeäl istus Metek minu kõrvale, võttis sõnalausumata murtud kepl tükkid, mida ma hoollega alal holdsin ja hakkas neid tähelepanelikult vaatama. Siis võttis taskust noa ja hakkas murtud otste kallal korralikult meisterdama, nii et otsad varsi kokku sündisid, pääle seda võttis saanist pödralihastest tehtud niiti ja sidus kepl kinni. Ühe minutiga oli kepp terve ja kõlbulik edaspidiseks tarvituseks.

Isegi Metek näis oma tööga rahul olevat. Kinnitades kepi võrgu külge, hakkas ta sellega vehklema, proovides kepi tugevust, selle juures naeratas ta rahulolles, enda veel ikka ilusaid hambaid paista lastes.

Pannes võrgu enda kõrvale lumele, hakkas ta kõnelema:

„Eile, kui jahti pidasid, murdus jää sinu all, sa kukkusid alla ja kepp murdus.“

„Kõik oli nii, nagu rääkisid,“ vastasin piüdes kilrelt lõpetada hülgeliha söömist, sest kartsin ikka veel, et peksa saan.

„Pääle seda,“ jätkas Metek, „et su pää, jalad ja käed olid terved, ronisid sa august, korjasid kokku enda saagi ja läksid Sinistele mägedele, et pääseda karistusest, mida sinu arvates olid ära teeninud. Kas räägin õieti?“

„See on tõsi,“ vastasin neelates lund, sest olin söönud mitte vähem kui kolm naela rasvast liha ja see kippus vägisi kurku kinni jääma.

„Sinistel mägedel valmistasid endale õõseme, aga kui magasid, viisid rebased su saagi. Täna hommikul, näljast aetuna, tulid siia mere ääre, lootes leida midagi söögipoolist... Räägi, kas ma eksin?“

Metek oli vana vilunud jahimees. Minu jälgede järele võis ta kergesti otsustada, mis minuga juhtunud. Mina aga arvasin seda kõike nõiakunstiks.

„Sa oled ennustaja,“ vastasin.

Vanamees naeratas jällegi. Olles äärmiselt üllatunud, et ta minuga nii rahulikult räägib, küsisin:

„Aga kas sa mind ei löögi?“

„Liihiakse vaid laisku ja petjaid,“ vastas ta tähtsalt. „Sellele, keda tabanud õnnetus, ollakse järeleandlik... Tõuse üles ja lähme koju.“

Sarnane äkiline pööre minu õnnetumale jahikäigule röömustas mind väga. Ei teadnud, mida rohkem imestada, Meteki suuremeelsust või ta käte osavust. Ei tohtinud väljendada enda röömsat tuju ning tänulikkust, seepärast hakkasin koeri sillitama, kes röömsasti saba liputasid ning sugugi pahased polnud, et nendega oma toitu ei jaganud.

Pimenes — oli tarvis rutata. Istusin saani Meteki seljataha. Piits plaksus, koerad hakkasid jooksma ja keersid sinna külge, kus asusid meie juurtad.

IV.

Igakülgne õppus. Kõrgeim autasu.

Viis kuni kuus versta oli veel sõita kuni meie kodukohani. Ent meie liikumise väga pikkamisi edasi, sest aegajalt tuli kõverusi teha, et kõrgetest kaljudest mööda sõita. Pääleli oli tee õige halb. Pehme lumi ei kannud koeri, nad vajusid tihti lumme, sattusid segadusse ning neid oli vaja piitsaga ergutada.

Viimaks väsis Metek, kes ju hommikul kodunt välja oli sõitnud. Soovides veidi puhata ja ühtlasi ka vaadata, kas oskan koeri ajada, andis ta mulle piitsa, millega sugugi kerge polnud ümber käia.

„Ants,“ ütles ta, „sa oled hää jahimees partide pääle, aga kui tahad, et sind tõsiseks meheks peetakse, pead ka mõistma koeri ajada... Säh, võta piits!“

Vahetasime istekohad, ma võtsin piitsa ja hakkasin koeri juhtima. Ma ei olnud selles asjas enam vilumata, sest olin juba mitu korda koeri juhtinud. Peab ütleva, et piits on ainuke abinõu, mis koeri sunnib korda pidama. Niipea kui nad tunnevad, et piits on vihmata

Eskimo tüdruk uues kasukas, mis tehtud 50-st oravanahast.

kätes ehk et neid halatsetakse, nad hakkavad tõrkuma ja on sõnakuulmatud.

Nagu juba kõnelesin, oli minu ja koerte vahekorid väga sõbralik. Võttes piitsa plaksutasin sellega ja karjusin koerte pääle. Esimesel hetkel, kuuldes minu lapselikku häänt, nad ei hoolinud midagi. Tahtsid vist veenduda selles, kas mu käsi tõuseb oma sõprade vastu. Märgates, et koerad ei täida käsku ja halvasti veavad, hakkasin piitsaga tegutsema. Rihm kiskus nell naha takka seljast ja mitmel nirises veri selga mööda. Koerad hakkasid uluma, ent see ei aidanud midagi, nad pidid mulle alluma.

Õhtupoole läks tee paremaks ja koerad jooksid hästi. Metek näis rahul minu juhtimisega.

Päike loojenes. Algas õö. Meie lootus, kilrelt päralt jõuda, ei läinud täide. Äkki läksid koerad rahuks ja ehk neid küll piitsutasin, ei kuulnud nad sõna ja hüplesid läbisegi. Vaadates Meteki poole, nägin, et ta naeratas.

„Koerad tunnevad mõne suure koera lähedust,“ ütles ta.

Nende sõnadega näitas ta suurtole jälgedele humes.

„Need on ju karu jäljed!“ hüüdsin. „Vaadake, vaadake, sääl on ta ise ka.“

Sada sammu meist jooksis suur jääkaru. Tema oligi põhjuseks, et koerad enam sõita ei tahtnud. Kahtlemata haistis loom ka meid, kuid jätkas aeglast jooksu. Temale järele jõuda oli kerge asi. Mu silmad särased võitlushimus.

„Metek,“ ütlesin, „karuliha on hästi maitsev, ja ta nahast saab tore kasuk.“

„Ja, aga enne on tarvis loom ära tappa.“

„Siis tapame ta!“

„Millega?“

„Kuidas millega? Meil on ju püss ja oda. Võta endale püss, mina võtan oda. Sinu õpetusele tänu, et oskan odaga ümber käia ja tean kuhu torgata, et looma tappa.“

Minu otsus karuga jõudu katsuda tegi vanamehele löbu. Ent ta ei väljendanud seda sugugi.

„Sa tahad küll karu tappa, aga kes teab, kellele teist on määratud surra. Kuid pole midagi parata. Kes ei oska karu tappa, pole ka täismees.“

Nende sõnadega ulatas ta mulle oda, aga ise hakkas tähelepanelikult vana püssi läbi vaatama, kas ta ka laetud on.

Koerad, märgates, et neid enam ei juhita, hakkasid karu jälgedes edasi jooksuma ja tõstsid hirmsat kisa.

Antsu võitlus karuga.

Loom ei teinud meist ikkagi veel välja. Ta jooksis endist viisi tasast sörki, aegajalt tagasi vaadates, tehes seda ennemini löbu kui hirmu pärast. Iga minutiga vähenes vahe mele ja karu vahel. Nüüd olime juba üsna lähedal.

Metek ei raisanud asjata aega. Otsustades mind mitte segada võitluses karuga, ta juhatas mind, kuidas paremini liüia. Panin hästi tähele ta juhatusi.

Kui kakskümmend sammu karust eemal olime, lasin koerad lahti ja siis ronisime saanist välja. Koerad, tundes end vabana, kargasid õrnal karule kallale.

Karu, kes viimase minutini ükskõikseks jäi, sai viimati aru, et temaga ei naljatata. Ta tahtis plehku panna, kuid oli hilja. Koerad olid tal juba nahas kinni.

Karu hakkas neid enesest raputama, üks kukkus lõhkikistud kõhuga, teised läksid seda metsikumaks ja tormasid karule uuesti kallale.

Najatades püssile seisis Metek eemal ja ootas rahulikult, mis edasi juhtub. Mina läksin odaga karule üsna ligidale ja valvasin hoolega parajat silmapilku, et liüia surmahoopi. Koerad segasid mind märklitabamast. Löin paar korda, veri voolas ajana; karu sai hirmus vihaseks.

Viimaks sai ta aru, kes ta kurjem vaenlane. Tugeva jõupingutusega raputas ta koerad enesest, jooksis minu poole ja tõusis tagumistele jalgadele, esimesi käppi ettepoole sirutades, nagu tahes mind kaisutada.

Seda ma ootasingi. Kogu jõuga löin talle vastu rindu ja nii osavasti, et otse südamesse tabasin. Ent need verejämülised loomad on visa hingega. Hoollimata surmavast haavast, karu ei langenud ja tormas mulle kallale. Mul poleks pääsmist olnud tema teravatest küüntest, kuid kõlas pauk ja karu langes purustatud päega. Metek, nähes, et mind ähvardab surmaoht, laskis ja tabas õieti.

Abi, mis jõudis õigel ajal, röömustas mind ja ühtlasi tegi mind kohmetuks. Ma kartsin, et Metek oma vahelesegamise tõttu võtab minult võitja aunime. Kuid minu kartus oli asjata. Vanamees kummardas tapetud looma kohale, tõmbas oda haavast ja lausus:

„Nii on hää!... Karu oli surmavalg haavatud, kui ma lasksin... Ants tappis karu.“

Pole sõnu, millega avaldada oma rõõmu ja uhkust. Karu tappa — on iga mele jahimehe unistus. Sarnaseid vahvaid säeti teistele alati eeskujuks. Ja mina — peaaegu alles laps, suutsin selle vägiteoga korda saada.

Metek oli muidugi ka uhke minu kui oma õpilase pääle.

Oli juba täiesti pime. Karu maha jätta polnud mingil tingimisel võimalik, sest õõ jooksul oleksid rebased ta ära söönud. Tassisime Metekiga suure raskusega karu saanile ja ise käisime kogu tee jala, saani tagant liikates. Koju jõudsime hilja öösel.

Esklmod jooksis jurtadest välja ja soovisid melle edukat jahil puhul õnne. Kogu õõ kestis lõbus pidu. Kuuldes, kuis kõik mind kütsid, ütles Metek:

„Ants on alles noor ja juba tappis karu maha. Kui ta kasvab, hakkab ta ka valaskalu püüdma... Ants on minu õpilane.“

Suure isuga sõid külalised maitsevat rooga ja

igatepidi avaldasid enda vaimustust. Täiesti rahuldatusena suurest edust silmitsesin ümberringi ja mulle paisis, et ilus Kablunette, meie pääliku tiitar, aupaklikult minu päale vaatas. (Lõpp.)

RISTI JA PÕIKI LÄBI SALADUSLIKU INDIA.

S. Wörishöffer. Noorsoole toimetanud Victor Neggo.

3

Oskar tõstis käe. „Vahel arvan tahtmatult, et ta alles elus olla võiks,“ ütles ta. „Kas tead, sel hetkel kui nagu meeletu üle laevalae tormasin ja mõlema rusikaga vastu Devitshandi ust tagusin, libises tihedas udus üks laev üsna dshonki lähedalt mööda. Selle järele, mida asjade kiirel arenemisel tähele panna suutsin, oli see üks Inglise sõjalaev. Ma kuulsin hääli ja kettide kõõsemist. Alles hiljem, pärast seda, kui juba hirmus ärevus oli möödunud, tuli mulle see kõik jälle meele. Vahest lasti paat vette! Meri oli sile kui peegel, ja Mr. Gould võis ujuda nagu kala. Aga mis aitakski see, raudkasti omandas ju Devitshand' igal juhtumisel.“

„Aga vaevalt usutav on, et Mr. Gould selles kogu oma varanduse hoidis!“ hüüdis Richard. „Jah, paberid, mõned eriti ilusad kalliskivid, vekslid ja kirjad, ainult mitte puhast raha. Seda ei vea mõistlik mees kunagi endaga ühes, seda vähem veel merel.“

Selle vestlemise kestes olid nad Elephanta saarele lähenenud ning jõudsid viimaks uue päeva koltes maandumiskohale. Kaldal, üsna vee ääres, lamas hiiglasuur, juba pudenema hakanud elevanti raidkuju, mitu valade külgel kõlgetud paati kiikusid lahtel, ning tegevusetult ümberhulkuvad kerjused ja hindud hakkasid kohe lähenevald noormehi silmitsema.

„Valge sahib*) soovib Shiva**) templit külastada — kas ta sulane tohib teda omal turjal maale kanda?“

„Sahib on verine — ta sulane tunneb parandavaid rohte. Kas ta peab vett tooma ja leiba — ja puuyllja?“

*) Sahib — isand.

**) Shiva — India jumalus, verejäänulise jumalanna Kali abikaas, India jumalatekolmikku (Brahma, Vishnu ja Shiva) kõikehäviv, kuid ühtlasi ka uut elu sigitav printsiiip.

„Kõige päält vii meid kaldale, sõber!“

Kaks hindut sammusid võõni vette ja kandsid noormehed kaldale, siis päris Richard teateid saare kohta. „Kas siin alati lootsikuid võib saada?“ küsis ta.

„Alati, sahib.“

„Kas tahad mõned shillingud teenida?“

Hindu nilpsas keelt. „Tumedasilmaline jumalanna saatku sind kõigil su teedel, sahib. Käsuta oma sulast.“

„Hää küll! Võta siis lootsik, seo see millega siia tulime, selle taha kinni ja vii ta Bombay maandumistrepile. Ta ei kuulu mulle, seepärast pean ta õigeaks ajaks jälle tagasi muretsema. Kui tagasi oled jõudnud, tasun sulle vaeva.“

„Su sulane täidab kõik, sahib. Kas sul on veel teisi käske?“

„Sa võid mulle veel teateid muretsema selle üle, kas Hamburgi prikk „Hansa“ alles endisel kohal ankuril seisab.“

„Brahma õnnistagu sind; su sulane teeb, mis käsitud.“

Ta kõitis osavalt mõlemad lootsikud kokku ja sõudis minema, kuna ta seitsiline noormehi kaldal asuvasse hurtsikusse viis ning siin kõige päält Oskari haavu purukstambitud lehtede ja puhtate linaste riideribade abil korralikult sidus. Neljanurgeline, tahumatu tלבבסט ja õleseintega ehitus pakkus küll tuule ja paha ilma vastu vähe kaitset, kuid soe kliima laskis katuse ja müüride läbipaistvust ennem koomilisena kui mõnutuna paista. Kuna igasugu istumisvahendid puudusid, eines-tasid mele sõbrad püsti jalal. Siis heitsid nad kahekesi vaipadest valmistatud asemele. Loodus nõudis oma õigust, juba mõne minuti pärast valdas neid sügav uni.

III päättük.

Prillimadu*). — Teel Shiva templisse. —
Fakiirid. — Veiderdajad.

Lõuna paiku pööris indialane Bombayst tagasi. Ta vend, naine ja pruunid alasti lapsed olid vahepääl õues viibinud, et mitte valgete und segada. Kuj need aga kella kahe ajal päale lõunat unest kosutama nähtavale ilmusid, algas sööming, milles bambus**) kausi ja sõrmed kahvli aset täitsid. Richard päris oma laeva järelle vaikselt, lootes kindlast peiduurkast kaptenile kirjutada võivat, kuid see lootus hävines, sest — „Hansa“ oli juba sadamast lahkunud.

Väliselt hoidis ta, et kaaslast mitte kurvastada, küllma rahu alal ja hakkas oma mõtteid maa ja rahva üle väljendama. „Kogu India lõhnab nagu lehma! —“ ütles ta. „Kas võid seda seletada, Oskar?“

„Silmitse ainult kord uksepiite, tuleaset ja meie auväärt peremeeste otsaesiseid, vanematest viimase imejalanseni, siis selgub sulle juba see mõistatus.“

Richard naeris. „Püha lehma***) austatakse küll õige kummalisel kombel, seda peab ütleva.“

Üks lastest lähenes emale ja sosistas talle midagi kõrva. Naine sööstis ehmunult piisti, ajas talle järgida tahtvaid väikesi kiiresti eemale ja heitis kokkupandud kättega hurtsiku lävele ja hakkas tasakesi mingisuguseid sõnu pomisema, kuna mõlemad mehed rahulikult istuma jäid nagu poleks midagi iseäralikku juhtunud.

„Mis tal viga on?“ hüüdis Oskar.

„Vaatan järele,“ vastas Richard.

Põlvitavale naisele lähemale astudes võis Richard pilku hurtsikusse heita. „Üks madu!“ hüüdis ta, „nii tõesti kui elan, üks cobra capella, suurimat liiki prillimadu!“

Kivi haarates, tahtis ta osava viskega kardetavat looma purustada, kuid sama kiiresti olid mõlemad mehed piisti karanud ja ta käest kinni haaranud. „Cobra on püha loom, sahib, sa ei tohi teda puudutada. Kõik ta sõbrad ja vennad tuleksid ja tapaksid vaese hindu lapsed, kui ta lubab maole paha teha. Anar-Rambo naine palvetab mao ees, sahib näeb kohe, et ta vastab.“

„Kes — cobra?“

„Jah. Peidab ta enda su sulase magamisaseme alla, siis kuulutab ta seega õnnetust, tõstab ta aga päa ja läheb välja, siis tähendab see vaese hindu majale palju raha, tervist ja suurt rõõmu!“

*) Prillimadu, Cobra de Capella või kiibarmadu (Naja tripudians) — kuni 4 m. pikk; kollakas-mattsiini; päa väike, kael lai, turjal prillisarmane joonis; mürik surmav.

**) Bambus — soojamaa hiiglapilliroog; suur tööstusline tähtsus; ta lehti ja seemneid süütlakse.

***) Indias peetakse hulki loomi pühaks. Maod, tiigrid, lehmad jne. on pühad loomad. Et end pahade vaimude eest kaitsta, määratakse igale poole, kus vähegi võimalik, isegi inimese kehale, lehmade väljaheldet.

Richard laskis kivi langeda. „Nagu soovite,“ ütles ta, „aga kas neid mürgilisi kiskjaid siis kunagi ei tapeta?“

„Hindude poolt mitte.“

Selle liihikese kahekõne ajal oli madu hurtsikus ringi roomanud ja naine talle palvetades ja ohtes paigast paika põlvedel järele nihkunud; nüüd aga muutus pilt. Vastik loom rullis saba taldrikutõoliselt kokku, tõstis päälmise kehaosa kõrgele üles ja käänis terava päa igasse külge, siis sähvas ta nagu nool vibut üliäkki uksest välja ja kadus põõsastesse.

Rõõmukisa kaigas hindude huultelt.

„Tumedasilmaline jumalanna tahab Anar-Rambo majale õnne annetada!“ hüüdis nad.

Lapsed tantsisid valjusti hõisates, naine jooksis kiirel sammul lähedalseisvasse viituvajunud kuuri ja ilmus kohe jälle nähtavale, kandes mõlema käega korvi, mille sisu lehk kohe noormeeste haistmisorgaane tuntavalt haavas.

„Püha lehm,“ hüüdis Richard, „sa oled hirmus!“

Hindu naine soetas kõigi perekonnaliigetega otsaesisel asuvale pruunile plarakule osava käega väikese lisanduse, kuna uksepiidad sõna tõsisel mõttes sisse salviiti ja kividest tuleaseme neli nurka sama kummalise ainega ilustati, mida tänasest pühadusest hoolimata homme, niipea kui ta kuivanud oli, põletisainena tarvitati.

Prillimadu oli kedagi hammustamata minema läinud ning selle tänuks pidid majajumalad oma ohvri saama.

„Õõseks jääme suure Shiva templisse,“ otsustas Richard. Siin põõsaste keskel muutub mul olukord ilgõudseks.“

„Mulle ka. Kui me ainult juba teaksime, mis meist saab!“

„Peame püüdma mõnda teise sadamasse jõuda, see on kõik. Homme pühitsetakse Bombayst suurt madudepüha. Sinna voolavad usklikud hindud kogu ümbruskonnast kokku. Kergesti leiame mõne salga, kellega ühineda võime.“

„Ons Shiva templini palju maad?“

„Vaevalt kahe tunni tee. Niid õiendan tubli Anar-Rambaga arveid ning siis asume teele. Vanades templimüürides asuvad küll hiiglaämblikud, sisalikud ja linnud, kuid siiski pole sääl mürgiseid sluge ega pühasid lehmi — ja see meeldib mulle juba rohkem.“

Majaperemees kutsuti kohale ja niid selgus alles,

kui palju kõik ta rikkalikult külvatud õnnistused sisuliselt kaalusid; ta esitas häbematu nõudmisi ja tingis iga penni pärast. Richardi kõhn rahakott oli poole kergemaks muutunud, kui meie noored sõbrad jumalaga jätsid ja oma teed templi juure alustasid.

Aegamööda edasi sammudes imetlesid nad neid ümbritsevat lopsakat loodust. Kummaliselt vormitud lilled rippusid varre ja leheta õhus, nagu igat seltsi loomade kujud, linnupääd, nagu liblikad vahtisid nad kuivanud või välgust purustatud puutiividest välja, hõõgusid ilikiüllastes, suurepärase imekauni India värvides — see oli orhideede suguvõsa, millel leheta põimitud väänkasvust valge või värviline lill võrsub, saladuslik nagu muinasjutt, hõlguv, erinev igast teisest maapinnast põlvnevast õiest. Kerge vine säbardus imelikke lillevõresid, sees kükitasid putukad nagu sünged, säravad silmad.

Päälle mõnetunnilist rändamist harvenes mets. Hall rabenenud kaljune pind, lõhestunud ja igivana, paisus aegamööda mäeks, mille ülemine serv kõrgematest puudest kolm korda kõrgemale ulatas. Kui noormehed lähemale astusid, nägid nad hästi alalhoidunud, madalat kivisammaste rida, mida ümbritses aukline raidkujudega üleni kaetud võre; selle taga valitses pilkane pimedus ja peitis nende pilkude ees kaljutempli sissekäike.

Kivivõre ees kujutasid puuladvad oma õitekiülluses, lehivate pungade ja urvadega ülekülvatud ripnevate väänlevate väätidega, meelitava lõhnaga rohelist, tuhandaist okstest koosnevat, kõrgele ulatavat väratit. Oksad kooldusid sammaldanud kivise pinnani ja külvasid valgeid ja kirjuid tähekujulisi lillekesi kauges minevikus ehitatud templisammastele ja uskliku rahva pühamasse paika viivatele astmetele. Mida kunst ja usklik meel oli loonud, seda ehtis siin loodus ise kogu oma pillava külluse ja ülilma iluga.

„Kas sinna, sellesse pimedusse?“ küsis Oskar. „Ja ilma tuleta?“

„Küül sa kohe näed, et me tunglaid võime saada. Ütlesin sulle juba, et kerjused kõike olemas on ja osta võib.“

Kogu ümbrus näis mahajäetuna, vaikse ja pühali-kuna sinetava, pilvita taeva all. Miski kära ei seganud ümberringi valitsevat rahu. Aeglaselt sammusid poisid läbi sammavärava, mis oli ehitatud umbes tuhande aasta eest. Paremal ja vasakul olid kaljuseinase raiatud õõnsused — ning neisse tekkis äkki elu.

Kõigist vana ehituse nurkadest ja õõnsustest vahtisid usklikud kerjused välja — fakiirid ehk isepiinajad, kes kogu India arvurikkamalt esitatud klassi moodustavad.

Mõned neist olid end valgesse riidesse mähkinud, vabaks jättes osa käsivartest, rinnast ja reitest. Paljastel jalgadel kandsid nad sandaale, ümber kaela rippusid kahe-, kolmekordsed savikuulikeste keed, pääd kattis samadest kuulikestest kroonitaoline teling, mille otsad rinnale alla rippusid. See väline ilme oli kõigil enam-vähem ühtlane, seda mitmekesisem aga oli nende enesepiinamise laad.

Siin istus hallijuukseline nürida pilguga vanem mees, kes paremat kätt sirgelt taeva poole hoidis, sääl teine aeglaselt edasi-tagasi kõikudes, jällegi kolmas, kes kummaski käes okastega kuuli hoidis. Ühes sisemises kaljuõõnsuses lamas alles kaunis noorevõitu mees sadandetest teravatest naeltest koosneval asemel — iga vähemgi liigutus pigistas verepiisad välja.

Kõigi nende fakiiride ehk isepiinajate hääled palusid korruga armuandi.

„Luba mind vastata,“ ütles Richard. „Need kerjajad teavad kõik, mis kusagil sünnib, neil on hulk käsilasi, kes neile igasugu teateid muretsevad, võib olla saavad nad meile kasulikud olla. Mu sõbrad,“ pööris ta fakiiride poole, „me oleme vaesemad kui teie ise. Me ei või teile vähematki kinkida, aga kui te meile midagi toldupoolist müüa sooviksite, siis tasume ausalt.“

Naelteasemel lamav mees sulges silmad ja ümises palveid. Ta näis väga kannatavat. Vahest oli see mõni ränk kuritegu, mida ta selle hirmsa enesepiinamise abil lunastada püüdis. „Mine,“ ütles ta ohtes lausunud palvete vahele, „mine, faringi*) — ma vihkan su värvi!“

*) Faringi — valge.

Teine näitas väljasirutatud käega koopa poole. „Tants ja lõbustused,“ pomises ta. „Sääl sees asuvad inimesed, kelle hingi Ahriman *) tules ära põletab. Kas näed nende tunglaid? Veiderdajate salk roojastab templi pühaduse.“

Kaugelt, kaljukäigu sügavamast põhjast vilkus leegitsev, punane tuli, üsna kaugel, nagu lõõmav täpp keset tihedat musta pimedust. Fakiir surus käe rusikasse. „Vanadelt jumalatel tahavad nad võimu ära võtta, Shiva tempel muutub bajadeeride**) ja veiderdajate öömajaks,“ hüüdis ta kõrglikult. „Mine, faringi! Kalju purustagu teid kõiki!“

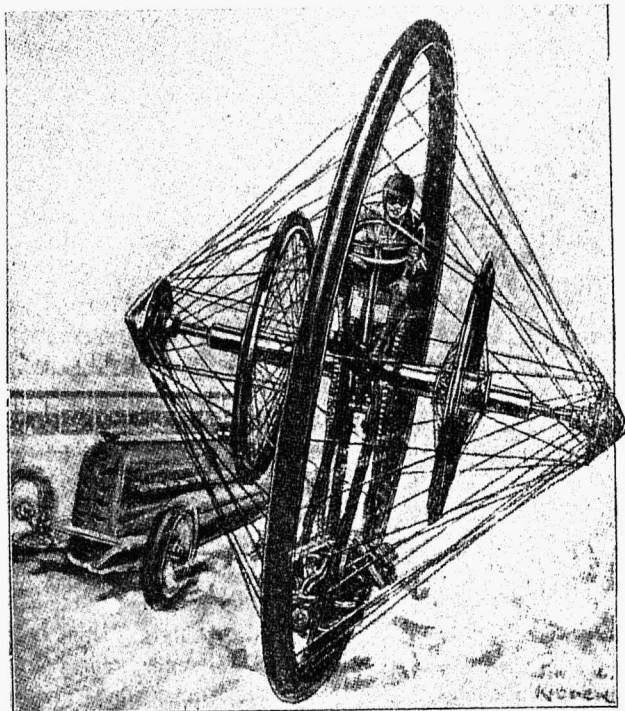
„Õige vaga soov,“ naeris Richard. „Ainult hää,

et ta ei või teostuda. Tule, lähme vaatame, mis neid kerjuseid täna õhtul nii vägevasti on vihastanud — viimati olid nad taltsad nagu tallekesed. Nad pakkusid mulle igat seltsi puuvilja ja muid toiduaineid müüa.“

Oskar kõhkleb. „Sääl, kust tuli kumab, peavad ka inimesed viibima,“ ütles ta. „Kes teab, mis seltskonda me satume!“

„Veiderdajate sekka, sa kuulsid ju. Võib olla läheb meil korda nende inimestega koos Madrasi***) või Kalkutasse****) rännata — see oleks nimelt see, mida soovime. Kes ka siin kaljutemplis ei asuks, suuremat kurja ei või ta sulle sünnitada kui Devitshand.“

(Järgneb.)

PROF. CHRISTIE ÜKSRATAS.

V. N.

Et auto ja mootorratta ehitamise edenemise püüd ka vahel ebasünnitisi esile kutsub, avaldab siin kujutatud Ameerika professori E. J. Christie konstrueeritud üksratas. Sõitja istub 4½ meetrilise läbimõõduga traatkodaratega jooksuratta teljest kõrgemal, kuna 250-hobusejuline mootor võimalikult madalal sõitja all ratta sees asub. Mootor paneb hammasrataste ja lülkettide abil suure jooksuratta kaugemale väljaulatava telje kui ka sellel asuvat kaks õnesteljelist ratas käima, mille keerlemine suure ratta püstseisakut kindlustab. Käänakutel libistab sõitja juhtratta abil kaks küljeratast mööda suurt telge ühele poole ja annab seega suurele rattale käänakule vastava kallaku. Leidja poolt avaldatud andmete põhjal võib see üksratas kuni 400-kilomeetrilise kiirusega tunnisi edasi tormata. Kas need andmed tegelikult läbiviidavad, tuleb ära oodata. Euroopa teedel avaneb vist vaevalt võimalus seda kiirust kasutada, kuna nad on liig kitsad, täis käänakuid ja liig elava liikumisega.

Kirjavastused.

Virve. — Astuge sisse „Vikerkaare“ toimetusse kõnetunni ajal, siis kõneleme pisut Teie kirjatöö kohta, kus soovitav mõningaid parandusi.

V. Riimann. — Teie joonistus on mõtte poolest ilus, kuid tehniliselt nõrk. Te vajate kooli ja juhatust. Kunst on tõsine töö ja nõuab palju hoolt. — Rõõmustav kuulda, et olete „Vikerkaarele“ kõige suurem sõber. Sama vastame Teile: „Vikerkaar“ on kõigi noorte kõige parem sõber.

Valind. — Tartus. — „Jõuluks“ ei kõlba „Vikerkaarele“. Sarnase moraliseerimisega pole veel kunagi maailma parandatud, see on vaid enesepettus. Ainult puhas süda, tugev ja tuline vaim, värske, jõurikas tegu, millegi parema tegelik näitus eeskujuks jõuavad midagi teha ses suhtes. „Gümnaasium“ on ilma mingi kirjanduslise iluta. Maitsetusi ei maksa korrata, kuigi nad on ilmunud „Berliner Tageblatt'is“. — „Lein“ jõuetu ja halemeelne. Ei lähe!
O. Ibins. — Põltsamaal. — Mainitud jutt juba varem tõlkes ilmunud.

Ü. M. — „Metsatere“ — Ei saa avaldada kaastööd, kui toimetusel autori õige nimi ja aadress teadmata.

*) Ahriman — Irani prohveti Zoroasteri, ka Zarathustra (umb. 700—800 aast. e. Kr. s.), õpetuse järele pimeduse jumalus, kes alatises võitluses valguse jumaluse Ormuzdiga.

**) Bajadeerid — India templite naisteenijad, tanitsjannad, lauljannad.

***) Madras — samanimelise maakonna pää- ja sadamalinn India lõunapoolsel idakaldal; 518.000 elanikku. Oma ülikool, tähetorn. Öitsev puuvillatööstus ja merekaubandus.

****) Kalkutta — Bengali maakonna pää- ja sadamalinn India põhjapoolsel idakaldal; ühes eeslinnadega 1.220.000 elanikku. Tervisele kahjulik kliima; kuulus botaanika- ja loomaaed ja muuseum; tähtis tööstusline ja kaubandusline keskkoh, 1772. aastast saadik inglise asevallitseja asupaik.

KEELELISED MÄRKUSED.

Mag. Joh. Aavik.

50. levinema — levima. — See uus sõna on Soome keelest ja tähendab „laiali lagunema“, mille asemelle ta ongi võetud, sest „laiali lagunema“ on väga pikk, kohmakas ja naiivne. Mõned tarvitavad aga seda uut sõna kujul „levinema“. See -ne- on tarbetu. Parem on lihtsalt „levima“, mis on ka soome vormile lähemal. Lisatagu veel, et sõnast „levima“ tuletub verb „levitama“ — „laiali laotama“.

Üldse on märgata kalduvust tarvitada tarbetut -ne- liidet: „läbenema“ (pro „läbema“), „möödunema“ (pro „mööduma“). Isegi „hävinema“ asemel soovitatakse mõnelt poolt „hävima“. Luuletajad tarvitavad seda -ne-’d sõna pikendamiseks rytmi otstarbel, nii on Sööt kuskil kirjutand „heljunevad“ pro „heljuvad“. Tarbetut ja väära -ne- liidet on eriti oltrasti „Kalevipojas“.

51. juhus — juhtumus. — Neil mõlemail sõnadel on oma tähenduslik vahe: „juhus“ tähendab 1) hää, paras võimalus (saksa „Gelegenheit“): „siis oli paras juhus temaga tuttavaks saada“ — „sel juhusel õppisin seda tundma“; 2) kogemata, ettenägemata syndmus (saksa „Zufall“): „see oli ainult juhus, et ta eluga pääsis“; „juhtumus“ tähendab 1) iseäraline syndmus, avantyyr: „ta on juhtumuste otsija“, — „ta elu on täis kõiksugu juhtumusi“; 2) üksik asjaolu (saksa „Fall“): „sel juhtumusel“ (in diesem Falle) — s. o. niisugusel korral.

Mitmed aga tarvitavad sõna „juhus“ ka „juhtumuse“ tähenduses: „ta elu oli täis kõiksugu imelikke juhuseid“ (pro „juhtumusi“); „käesoleval juhusel“ (pro „juhtumusel“) ei jää muud võimalust üle“. Seega annavad niisugused isikud sõnale tervega neli eri tähendust. See on liig. Juba see, et „juhtumusel“ kaks tähendust, ei ole täitsa hää. Parem oleks, kui teise tähenduse jaoks oleks mingi eri sõna, ja nimelt lyhem, sest niisuguses sagedas ytluses „sel juhtumusel“ on see sõna liig pikk ja teeb selle ytluse kohmakaks. Sellest lyhemuse tungist ongi vist tulnud „juhuse“ väär tarvitamine. Vahest võiks „juhtumuse“ teise tähenduse jaoks moodustada uue sõna „juhtum“: „sel juhtumil“. On ju meil juba olemas analoogiline uus sõna „yhtum“ (gen. „yhtumi“).

52. vähe — natuke. — Juba varemini kord (a. 1923) oli „Vikerkaares“ väike keeleline märkus nende mõlema sõnade tähendusliku vahe üle. Ei ole tarbetu seda siin veel kord meele tuletada: „vähe“ on tõepoolest vähe, liig vähe, aga „natuke“ tähendab, et ometi midagi on. Näit.: „tal on selleks ettevõtteks vähe raha“ — see tähendab: tal on selleks liig vähe raha, — ei maksa hakatagi. Aga: „tal on selleks ettevõtteks natuke raha“ — s. o. tal juba on seks teatav summa raha, millega võiks varsti juba midagi alustada. Samuti ei ole arstile ükskõik, kas haige talle ytleb „Teie rohi mõjus vähe“ (= ei mõjund) või „Teie rohi mõjus natuke“ (= mõjus teataval määral, nii et võib rahul olla).

53. miskisugune — mingisugune. — Mõned kirjutavad järjekindlasti „miskisugune“. Selle kõrval esineb ka vorm „mingisugune“. Viimane vorm „mingisugune“ — on kahtlemata soovitatavam: esiteks on „mingisugune“ kõlaliliselt ilusam kui „miskisugune“, teiseks „mingisugune“ on ka keeleajalooliselt õigustetum: ses esineb endine genetiivivorm „min-“.

54. miskit — midagi — mingit. — Igatahes mitte „miskit“ (kui seda vormi yldse lubada, siis ainult hädakorral luuletustes), mis vaja veaks tunnistada. „Miskit“-vormi asemel tuleb tarvitada „midagi“ ja „mingit“, kumbagi natuke eri tähenduses: a) „midagi“ esineb eseseisvalt: „ta ei tea midagi“, — b) „mingit“ esineb mingisuguse omadussõnanana, tähenduses aa) mingisugune, näit.: „kui sel mingit tähtsust on“; bb) eitavas mõttes: „sel ei ole mingit tähtsust“ (= yhtki tähtsust).

55. suluda — sulguda — suleda — sulgeda. — Jämedad vead neist on „suluda“ ja „suleda“. Tuleb aina imestada, et niisuguseid vigu nydtsel ajal veel tehakse ja koguni hääde kirjanikkude poolt. Õiged vormid on ainult „sulguda“ ja „sulgeda“. Muidugi oleviku vormid neist sõnust on nõrgaastmelised: „sulub“ — „suleb“. Samuti tehtavik: „sulunud“ ja „suletud“. Tugevapainelised vormid aga on: sulguda — sulguma — sulgunud — sulguge. Samuti: sulgema, sulgenud, sulgege.

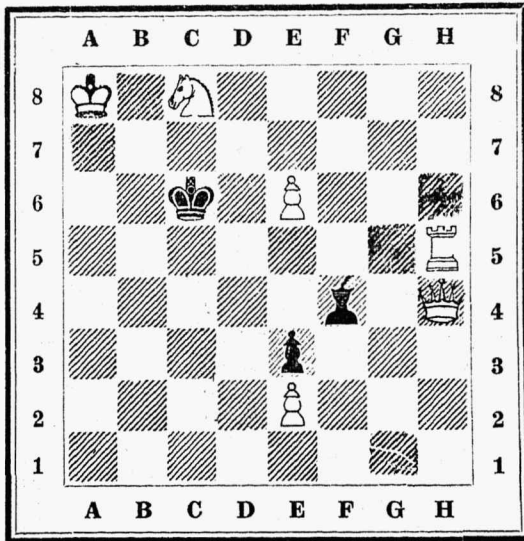

MALE.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 41.Kokku säändnud V. Jürgens (Tartus).
„Vikerkaar“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K a8, L h4, V h5, R c8, E e2 ja e6.
Mustad: K c6, O f4, E e3.
E = ettur = sõdur.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Malenurga kirjakast.

Hra R. G. Teie lahenduskatse ülesande nr. 37 kohta
1. L e2 — b2 ei vii sihile, sest järg on: O e1 — b4,
2. L b2 — h8+ O b4 — f8. Hra G. T. Teie poolt saadetud lahendus ülesandele nr 39 (1. V e2 : e4) ei ole õige, sest vastus on: O b1 — a2. Hra E. L. Teie lahenduskatse nr. 33 kohta 1. L f4 — e3 on ebaõige, sest mustad vastavad d4 : e3 (kui 2. R h5 — f4, siis K d5 — d4). Ülesandes nr. 34 lahendus 1. L c4 — e4 ei vii sihile vastuse pärast R g1 — f3. Ülesandes nr. 35 lahendus 1. L h4 — h7 ei ole õige, sest järgneb L a6 : c4.

Ruutülesanne.

1 1 1 1 2 2
2 2 2 2 2 2
2 2 3 3 3 3
3 3 4 4 4 4
5 5 5 5 5 5
6 6 6 6 6 8

Antud numbrid tuleb ruutudesse nii ümber säada, et nad vasakult paremale, ülalt alla ja diagonaalselt ühesuurse arvu välja annaksid.

Tuulispää.

Ülesannete lahendused.

„Vikerkaares“ nr. 51 1924. a. ilmunud ülesande setetus.

Tegemist tuleb teha mõlemas ülesandes ainult kolme esimese liikmega ja lõpuliku vastusega. Peenikesed arvud

näitavad kaardi ülemisel äärel olevate tähtede järjekorda, jämedad aga — alumisel äärel olevate tähtede järjekorda. Igale arvule vastav täht asemele pannes (nagu 5-le — viies täht j. n. e.) saame:

Siin tervitavad metsa ladvad
Nii lahkelt järvi, rohumaid.

„Vikerkaares“ nr. 52 1924. a. ilmunud „Auhinnalise jõulu-mõistatuse“ seletus.

Esimese ja kolmandama tähtede rea all on kaks murdjoont (vvvv). Algame paremalt poolt ülemisest reast tähe „s -ga ja läheme mööda murdjooni üles märkides selle joone nurkade juures olevaid tähti, nõnda saame: SU OKSTEL TUHAT j. n. e. Oleme selle joone viimase täheni (T) jõudnud, teeme nüisama ka teise joonega algades tähe „K“-ga (vastupidises sihis aga: pahemalt paremale poole). Kui sarnane kombinatsioon ka teise osaga (alumisega) tehtud, saame:

Su okstel tuhat tulekest.
Kui läikvat taeva tähekest.
Oh kuusepuu,
Kui kenasti sa hiilgad!

Auhinnalise jõulumõistatuse

„Vikerkaar“ nr. 52) lahendajad. Tallinnast: E. Tannebaum, J. T. Reisner, Karl Nõu, E. Tomingas, Muheleja, Ed. Ristal, Aleksander Grünberg, Sportlane, Juta Rebane, Gerhard Kanter, Rudolf Vessmann, Ebba Atsur, Jaanus Kaik, Mohikaan Väle-Hirv, Albert Kukk, J. Anderveide, Arnold Veske, Emma Nõmm, H. Tamberg, R. Apelberg, Linda Vain, August Jalas, R. Tiks, Luurav Ilves, H. Kärdi, Ilmatar; Tartust: Tuulispää, Must Mees, Tsini-Kin-Tsan, A. Parts, Joh. Lamp, Artur Paabo, Valind; Nõmmelt: Nurmepoiss; Pärnust: Kadarik, F. Niemann, Paul Vihalem, Valentin Vuks; Viljandist: Heino Soosaar, Voldemar Reimann; Väändrast: O. Karlsberg; Paidest: H. Sion, Hans Lagerest, O. Gutmann; Valgast: Salme Tiinn, J. Janson; Jõgevast: R. Terasmägi; Kadriinast: M. Bachman, Väino Viikma, Th. Särglepp; Kuresaarest: Armin Taev, M. Maripuu, Kuresaare Luusi; Rakverest: Hgo Vlo, Fritz Kask, Helmi Viljo; Väändrast: Hermann Raid (noorem); Haapsalust: Rohemägi; Tapalt: Täheratsariik, Eduard Kimmel, A. Pärt, E. Tammus, Lövi; Raplast: A. Janson; Pärnumaalt: V. Kurm; Sondast: Ernst Roost; Esnast: Erny Sportlane; Voldilt: Eduard Kuusma; Hagudilt: Ilmar Patsig; Kolga-Jaanilt: Leopold Rosenberg; Kablilt: H. Kask; Märjamaalt: A. Kask, J. Kask; Lellest: Magalahes; Harku vallast: Aug. Augasmägi; Juurust: V. Aus; Kiltisist: Alide Karuks; Baltiskist: Harry Bachman, A. Bachman; Jüri.

Auhind „Vikerkaare“ 1924. a. aastakäik loositakse

siin nimetatud lahendajate vahel välja teisipäeval, 20. jaan. kl. 1 „Vikerkaare“ toimetuse ruumes, Tallinn, Pikk tän. 2, millest asjast huvitatuid osa võtma kututakse.
Toimetus.

Tänaval numbril on hinnata kaasandena juures

eestilaadilised käsitöö mustrid

meie tütarlaste virkadele näppudele.